

Ігор Панасов
Марія Рубан

Кузьма Скрябін

ВИДАТНІ УКРАЇНЦІ.
ЛЮДИ, ЯКІ ТВОРИЛИ ІСТОРІЮ.

КИЇВ | АГЕНЦІЯ «ІРІО» | 2019

УДК 784.071.2(477)

П16

Ігор Панасов, Марія Рубан

П16 Кузьма Скрябін / Ігор Панасов, Марія Рубан – К.: «Агенція «ІРІО», 2019. – 144 с., іл. – (Видатні українці).

ISBN 978-617-7453-74-0

Серія книжок «Видатні українці. Люди, які творили історію» — це унікальний проєкт, який сприяє якісному дозвіллю батьків і дітей.

Перед вами історія життя Андрія Кузьменка, або ж Кузьми – артиста, якого обожнювали мільйони українців. У п'ять років він бавився вдома з іграшковою гітарою з фанери, а коли виріс, вражав своїми піснями цілі армії шанувальників. Хлопчик з Новояворівська не зраджував своїх мрій у шкільні роки, в інституті, в армії, у важкі хвилини життя. Наполегливість, працелюбність і талант допомогли йому створити гурт «Скрябін» – один із найпопулярніших в історії незалежної України. Кузьма став улюбленцем телеглядачів та написав кілька популярних книжок. Його яскраві жарти дарували гарний настрій багатьом людям. Музика Кузьми, його книжки, відеозаписи та все його життя надихають і надихатимуть українців.

УДК 784.071.2(477)

Усі права захищено. Жодної частини цієї книжки не може бути відтворено без письмового дозволу власника авторських прав.

ISBN 978-617-7453-74-0

© О. Марчишина, ілюстрації, 2019

© Видавництво «Агенція «ІРІО», 2019

Видатні Українці

ЛЮДИ, ЯКІ ТВОРИЛИ ІСТОРІЮ

Чи читаєте ви дітям? Я почала читати сину й доньці ще коли вони були зовсім маленькими. І вже зараз бачу, наскільки правильним було це рішення! Мої діти — справжні фанати книжок, і я цим дуже пишаюся. Діти надзвичайно потребують нашої батьківської уваги. А читати, я впевнена, — це найкраще дозвілля в будь-якому віці.

Але, на жаль, більшість дитячих книжок закривають якісь базові речі. Тому я постійно була в пошуку книжки, яка була б цікавою та давала певний життєвий приклад. Сучасні діти захоплюються історіями про супергероїв. Ці персонажі, безумовно, дуже цікаві, але вони всі несправжні, їхні суперздібності вигадані.

Ви знаєте, що в певному віці дитині вкрай необхідний приклад для наслідування? Я стала шукати, про кого реального, зі справжніми суперздібностями, можна розповісти дитині. Ми навіть провели дослідження та опитали читачів нашого видавництва.

Життя видатних людей — це те, що цікаво всім, у будь-якому віці. І що особливо важливо, це СПРАВЖНІ супергерої. Звичайні люди, як ми з вами, які зробили щось надзвичайне і змінили цей світ на краще. Саме такого прикладу так бракує нашим дітям!

Моя мрія і місія — щоб якомога більше дітей любили читати й читали хороші, добрі, правильні та корисні книжки. Наша адаптована серія книжок «Видатні особистості для дітей» — це історії про звичайних хлопчиків та дівчаток, їхнє дорослішання і навчання, про перепони на шляху до успіху та щастя від досягнення мрій. Ці книжки допомагають дитині отримати відповіді на запитання про те, як працює цей світ, як досягти успіху, чому вчитися, який життєвий шлях обрати для себе.

Ми починали цю серію з книжок про Стіва Джобса, Альберта Ейнштейна, Коко Шанель. Наразі у нашому арсеналі 11 біографій відомих на весь світ людей. І це лишень початок!

Дуже хочу познайомити українських дітей з видатними особистостями нашої країни (Сікорським, Каденюком та ін.). Розповісти їм про винахідників, дослідження та досягнення яких прославили Україну на весь світ. Вірю, щоб бути сильними та досягати більшого, дитині важливо знати свою історію.

Читайте разом з дитиною, говоріть з нею про важливе, дозвольте їй запитувати вас про все на світі — і ви назавжди залишитеся найкращими друзями! Читання розвиває дітей будь-якого віку. А читання правильних книжок разом з батьками — формує особистість і характер дитини, робить її успішною в подальшому житті. Спільне читання впливає на дружні стосунки батьків і дітей. Перевірено на власних дітях, близьких та знайомих.

*Ольга Іванова,
видавець та директор ІРІО*

Зміст

РОЗДІЛ 1. Хлопчик, якого дуже любили	8
Гітара, що рятувала від сліз	10
Мандаринові дива	14
Подорож вантажівкою	16
ЗАПИТАННЯ	19
РОЗДІЛ 2. Тернистий початок	20
Гумові капці, або Із чого починалася музика	22
Сірниковий норматив	26
Бойкот	28
ЗАПИТАННЯ	33
РОЗДІЛ 3. Дорослішання з музикою	34
Хвилі на даху	36
Панк-рок у Новояворівську	40
Час ставати медиком	44
ЗАПИТАННЯ	47
РОЗДІЛ 4. Народження «Скрябіна»	48
Служба в халаті	50
Львівський студент	52
Скрябін, який не прийшов	56
ЗАПИТАННЯ	59

РОЗДІЛ 5. Музика перемогла	60
Репетиції в буфеті	62
Ліки від «вроків»	63
І знову «Червона рута»	68
ЗАПИТАННЯ	71
РОЗДІЛ 6. Перший успіх	72
Дорога на Берлін	74
Перший контракт	78
Ривок у Києві	81
ЗАПИТАННЯ	83
РОЗДІЛ 7. Великий шанс	84
Поступовий розгін	86
Небачене телебачення	90
«Шанс»	94
ЗАПИТАННЯ	97
РОЗДІЛ 8. Новий «Скрябін»	98
Коли набридло бігти на місці	100
Більше живих інструментів	103
Жарти на корпоративах	107
ЗАПИТАННЯ	109
РОЗДІЛ 9. Велике серце	110
Тихе щастя	112
Війна	116
Бувай, Чувак!	118
Важливі дати	121
Спадщина, нагороди й відзнаки Кузьми	123
Бібліографія	124
Відео та аудіо	125
Подарунок! Перший розділ з книжки «Валерій Лобановський»	127

РОЗДІЛ 1

ХЛОПЧИК, ЯКОГО ДУЖЕ
ЛЮБИЛИ

*Якщо у вас немає гармонії, то беріть
гармонь і гармонуйте!*

Кузьма Скрябін

Літо на Львівщині – це пора сюрпризів. Зранку пряжить сонце, співають пташки і, здається, увесь світ цьому радіє. А вже за кілька годин спокійнісінько може вперіщити дощ. Тож у кожного завжди із собою є парасолька чи хоча б потертий дощовичок, щоби злива не заскочила зненацька.

На щастя, того спекотного серпневого дня дощ забарився. Невеличке містечко Самбір жило звичайним життям – тихим і розміреним. Пекар у лавці неподалік від площі Ринок саме дістав із печі деко рум'яних рогаликів. Смачнючий аромат свіжої випічки неабияк дражнив величеньку чергу покупців. Листоноша робив ранковий обхід з газетами й листівками. Голуби поважно крокували навколо церкви.

Цей суботній день 17 серпня 1968 року міг бути таким самим, як і десятки інших. Проте для інженера Віктора Кузьменка й учительки музики Ольги Кузьменко він став найщасливішим у житті: у них з'явилося довгоочікуване малятко. Сина назвали Андрієм, і так розпочалася нова дивовижна історія.

У новому складі сім'я перебралася до іншого містечка – Новий Розділ. А за тринадцять років по тому доля заведе їх до Новояворівська – міста, яке нещодавно заснували.

Згодом воно стане галасливим і велелюдним, однак тоді все лише розбудовувалося. Будинки зводилися, дерева насаджувалися, а вулиці отримували свої координати, окреслюючи чіткі геометричні фігури із роздоріж і багатоповерхівок. Усе було буденно, і ніщо не віщувало, що саме це місто відіграє дуже важливу роль у житті майбутнього музиканта.

Гітара, що рятувала від сліз

Якось, коли Андрієві було всього три роки, батьки помітили, що його неабияк тішать пісні по радіо. Коли хлопчик їх чув, то вдавав, ніби виступає на сцені. Побачивши це, батько вирізав йому із фанери невеличку іграшкову гітару. Радості Андрія не було меж! Хлопчик довго не випускав її з рук, виконуючи раз за разом той самий хіт – «Червону руту».

– Це твої музичні гени, – жартував батько, звертаючись до дружини.

Після декількох годин стрибань по квартирі з «великим концертом» хлоп'я втомилосся й міцно заснуло на канапі, не випускаючи з рученят гітари. Мама у відповідь лише загадково всміхнулася: серце їй підказувало, що музика в житті сина лунатиме не тільки з радіо.

Крихітна гітарка виявилася справжнім порятунком від Андрійкових сліз. Коли з'ясувалося, що ходити до дитячого садочка потрібно щодня, його маленький світ перевернувся, а життя перетворилося на справжню драму. Хлопчик дуже любив маму і той чудовий теплий всесвіт, який вона створила навколо нього своєю любов'ю. Тож коли зранку мати відводила його до садка і прощалася аж до вечора, Андрій починав так голосно й відчайдушно плакати, що годі й уявити. Луна від дитячих криків котилася з роздягальні аж надвір, особливо трагічно перекочуючись сходами в тамбурі.

Здавалося, нема на світі більшої несправедливості, ніж те, що тебе покидають самого-самісінького, віддають чужим тітонькам. Думки в Андрійковій голові водили жахливі хороводи, тільки додаючи жалю. Хто взагалі ці тітоньки? Чому мама з ними так люб'язно спілкується? Хіба вона не знає, що вони примушують їсти манку з грудками?

– Андрійчику, Андрійчику! Яка гарна в тебе гітара! Невже ти вмієш на ній грати? – запитала вихователька у квітчастому халаті з чудернацькою зачіскою-начосом. Вона помітила, що за весь час, доки хлопчик тут, він ані на мить не випустив з рук свого іграшкового музичного інструмента. Розуміючи, що ні її, ні мамині вмовляння не діють, вихователька вирішила спробувати розрадити хлопчика хоч так.

Хлоп'я раптово замовкло. Від несподіваної тиші у виховательки й у матері Андрійка задзвеніло у вухах. Стало знову чути звичайний ранковий поспіх, яким живе дитячий садок, коли батьки приводять дітлахів і ті готуються йти на сніданок.

– Так, – коротко відповів Андрійко. Його щічки були мокрими від сліз, але йому вже не хотілося плакати.

– А які ти пісні знаєш? – продовжила вихователька.

Мама ледь чутно їй прошепотіла: «Червону руту».

– Умієш грати «Червону руту»? Нам усім у дитсадку так подобається ця пісня!

Немов хмари розступилися після рясної зливи – така усмішка з’явилася на дитячому, припухлому від плачу, обличчі. Ні секунди не вагаючись, Андрійко голосно завів свій улюблений шлягер.

Коли він ушосте повторював приспів, мама непомітно вийшла з роздягальні й пішла на роботу. Відтак вона з вихователькою повторювала трюк із гітарою не один раз: впродовж тривалого часу тільки цим і вдавалося зробити розлуку менш болісною.

Мандаринові дива

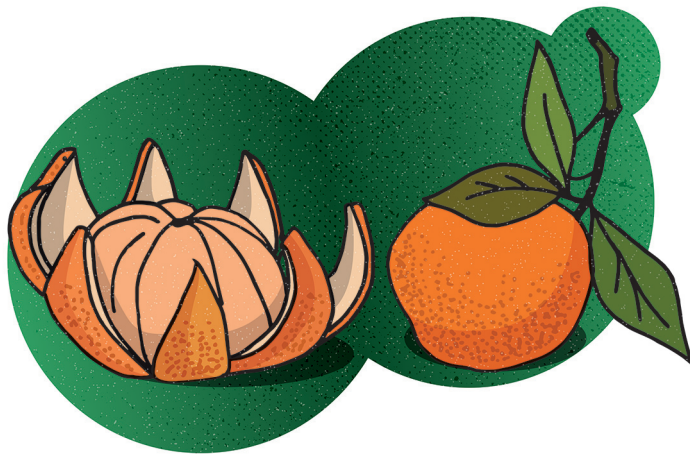
Понад усе Андрійко обожнював різдвяні свята й Новий рік. Саме в цю пору траплялися справжні дива: хтось дарував цукерки, звідкілясь з'являлося те, про що у звичайні дні тільки мрієш – наприклад, нова іграшка чи велика плитка шоколаду. Одного разу батьки з пошти принесли неймовірну посилку: два ящики соковитих яскравих мандаринів, які надіслали дві його тітки з Києва.

Коли тато відкрив першу коробку і прибрав пожовклу газетку, якою зверху були накриті цитрусові, кімнатою вмиль поширився такий аромат, що Андрійко аж примружив очі. Неначе сіру зимову квартиру широким пензлем щедро розмалювали гарячим літнім сонцем. Здавалося, навіть меблі от-от разом із килимом на стіні підуть у запальні скоки!

Свіжі ноти мандаринової cedри залоскотали в носі, побігли коридором, дісталися кухні і чкурнули крізь відкриту квартиру на засніжену вулицю.

Хіба можна собі уявити більше багатство? Від хвилювання Андрій не знав, що й робити. Для початку він вирішив пригостити батьків, а вже потім почистити й собі мандаринку. Хлопчик не дуже й пам'ятав, які ті тітки на вигляд, і не міг зрозуміти, за що вони так його полюбили. Але,

відправляючи до рота вже третю мандаринку поспіль, він вирішив віддячити тіткам і при нагоді неодмінно також по-частувати чимось смачненьким.

Подорож вантажівкою

Коли Андрійкові виповнилося шість років, він зрозумів, що дива та інші приємності можуть траплятися не тільки на Різдво. Для цього лише потрібно вчасно помітити щось цікаве й розробити план, як його здобути. Скільки захвату в хлопчини викликала велетенська скрипуча вантажівка, якою керував його дядько Славик! А який погрозливий гуркіт вона створювала!

Дорослі називали вантажівку «Лісовоз ЗІЛ». Відколи Андрій уперше побачив це диво, він уявляв, як самотійно кермує ним містом. А сусідські хлопці, звісно ж, побачивши цю картину, заздрісно кусають лікті. Особливо ті третьокласники, які кепкували з нього тільки тому, що старші. Коли тобі шість і твій зріст не дозволяє ставити на місце кожного, хто криво поглянув чи придумав про тебе образливого віршика, нічого й не лишається, окрім як уявляти, що колись і ти візьмеш гору.

Того дня знайомий погрозливий гуркіт пролунав десь опівдні – до їхнього двору під'їжджав дядько Славик. Крізь відчинені вікна можна було усвідомити всю серйозність цього транспортного засобу. Гуркотнеча авторитетно затьмарювала радіохвилю, яка доти кричала ледь не на всю домівку.

– Я надвір, – гукнув Андрій і побіг на вулицю.

Біля дому саме вщухала курява, яку здійняли колеса ЗІЛу. Добряче прокашлявшись, із вантажівки зіскочив дядько Славик, грюкнувши дверима. Його суворий примружений погляд вдалечінь, яким він оцінював місцевість, умить змінився на щирі усмішку, щойно дядько побачив Андрійка.

– Малий! Як ся маєш?

– Добре ж, мабуть. А ви?

– Та що я? Як і всі зараз. Працюю, про краще думаю. Батьки ще ж удома?

– Удома. А коли можна за кермо сідати? Дядьку Славіку, я теж хочу вантажівкою кермувати!

– Оце зізнання. Усі чоловіки хочуть вантажівками керувати, але для цього треба вчитися й вирости. Школу закінчити.

Зрозумівши, що омріяне майбутнє виявилось набагато далі, ніж уявлялося, Андрійко похнюпив носа. «Це ж треба, – думав він, – скільки ж іще доведеться чекати». Як мінімум, закінчити школу, до якої він іще навіть не ходить.

Але дядько Славик швидко зрозумів, у чому річ. І за мить Андрійко вже сидів за кермом гучної вантажівки і щосили намагався кермувати.

У салоні було надзвичайно душно, ще й добряче смерділо бензином. Лобове скло було запилене і мутне, і цю картину доповнював іграшковий виноград, причеплений на дзеркало посередині.

Звісно ж, кермував і натискав на педалі дядько Славик, а хлопчик лише сидів у нього на колінах і цупко тримався за кермо. Однак дитячому щастю не було меж. І нехай

ті старші хлопчачи так і не побачили його водійського триумфу, нехай це залишилося між ним і вантажівкою... Проте тряска на поворотах і відчуття керма в долоньках стали одним із найяскравіших спогадів Андрієвого дитинства.

Ця коротка подорож із дядьком Славіком ще більше посилила бажання хлопчика якомога швидше вирости й робити, що заманеться. Тож коли настав час іти до школи, Андрійко був надзвичайно схвильований. Що раніше він почне вчитися, то швидше подорослішає!

Але школа виявилася зовсім не перепусткою у вільне життя. Навпаки. Дорослі казали, що треба бути відповідальним. Мовляв, бути дорослим означає брати на себе безліч обов'язків: робити уроки, бути чемним, не бігати на перерві, не бруднити шкільної форми. Забагацько обмежень!

«Ще тільки вересень мого першого класу, – думав Андрійко, – а мені вже не подобаються ті всі правила. Невже так десять років треба терпіти? Але ж... З іншого боку, тільки коли закінчу школу, зможу кермувати ЗІЛом. Наприклад, яким-небудь сміттєвозом! Ото буде життя!»

Маленька чудернацька хлопчача мрія трохи заспокоїла Андрія й повела новими стежками, на яких йому зустрілися справжня шкільна дружба та випробування музикою.

ЗАПИТАННЯ

1. Ким були батьки Кузьми?
2. Яка була перша улюблена іграшка Андрія? Хто її йому подарував?
3. Що він робив, коли по радіо лунала його улюблена пісня? Яку назву вона мала?
4. Що було в посилці, яку надіслали тітки з Києва?
5. Який подарунок зробив Андрію дядько Славик?